

Oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpano Rautjärven kunnassa

Hyvlik 16.06.2021 § 52
128/12.00.00/2021

Valmistelija

Hyvinvointijohtaja Virpi Nevalainen, p 040 7002941,
virpi.k.nevalainen@rautjarvi.fi

Oppivelvollisuuslaki 1240/2020 tulee voimaan 1.8.2021. Hakuvelvoite ja perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuuta koskevat säännökset tulivat kuitenkin voimaan jo 1.1.2021 (käytännön toimeenpano kevätlukukaudella 2021). Hakuvelvoite koskee oppivelvollisia, jotka ovat päättäneet ns. lasten perusopetuksen suorittamisen kuluvan kevätlukukauden päättyessä (pääsääntöisesti vuonna 2005 syntyneet).

Oppivelvollisuuden tavoitteena on turvata kaikille elämässä ja yhteiskunnassa tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys sekä edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti. Lisäksi oppivelvollisuuden tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja ja lisätä koulutuksellista yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja lasten ja nuorten hyvinvointia.

Oppivelvollisuus alkaa perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetun lukuvuoden alkaessa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta. Oppivelvollisuus päättyy, mikäli lapselle ei ole vammaisuuden tai sairauden vuoksi myönnetty pidennettyä oppivelvollisuutta, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun oppivelvollinen on tätä ennen hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun tutkinnon taikka niitä vastaavan Ahvenanmaalla suoritetun tai ulkomaisen koulutuksen.

Oppivelvollisuus toteutuu em. lisäksi myös suorittamalla perusopetuksen jälkeen lukiokoulutuksen oppimäärä. Oppivelvollisuutta voi suorittaa myös perusopetuksen lisäopetuksessa (31.7.2022 saakka), lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa (31.7.2022 saakka), ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa (31.7.2022 saakka), tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa (1.8.2022 lukien), työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa (TELMA-koulutus), kansanopistossa järjestettävissä oppivelvollisille suunnatuissa koulutuksissa, aikuisten perusopetuksessa ja kansanopistossa järjestettävissä sellaisessa koulutuksessa, jossa noudatetaan kotoutumisen edistämistä annetun lain tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen laatimaa maahanmuuttajille tarkoitetun koulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista.

Oppivelvollisten asuinkunnalle sekä perusopetuksen järjestäjille säädetyt uudet tehtävät rahoitetaan kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän puitteissa. Kunnan peruspalveluiden valtionosuuslain mukaisesti uudet tehtävät korvataan kunnille sataprosenttisena valtionosuutena. Valtiovarainministeriön myöntämä valtionosuus on kokonaisuudessaan saajalleen yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole miltään osin korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen.

Perusopetuksen päättyessä perusopetuksen järjestäjä, opinto-ohjaaja ohjaa 9. luokkalaiset perusopetuksen jälkeiseen oppivelvollisuuskoulutukseen, tutkintotavoitteiseen tai nivelvaiheen koulutukseen. Mahdollisen nivelvaiheen vaiheen koulutuksen päättyessä nivelvaiheen koulutuksen järjestäjä ohjaa tutkintotavoitteiseen koulutukseen. Mahdollisessa keskeyttämistilanteessa koulutuksen järjestäjä ohjaa muuhun oppivelvollisuuskoulutukseen. Jos oppivelvollinen jää ilman opiskelupaikkaa tai keskeyttää opintonsa, edellinen koulutuksen järjestäjä tekee ilmoituksen oppivelvollisen asuinkunnalle (asuinkunnan ohjaus- ja ilmoitusvelvollisuus § 14). Asuinkunnalla on aina viimesijainen ohjaus- ja valvontavastuu, jos sitä ei ole säädetty muun tahon tehtäväksi esimerkiksi perusopetuksen kotiopetuksessa olevien perusopetuksen jälkeisiin opintoihin sekä Suomeen juuri muuttaneet nuoret, jotka eivät vielä koulutuksen piirissä. Asuinkunnan ohjaus- ja valvonta vastuu päättyy sekä siirtyy koulutuksen järjestäjälle, kun oppivelvollinen on aloittanut koulutuksessa.

Oppivelvollisuuslain mukainen ilmoitusvelvollisuus (§11) syntyy kun

1. perusopetuksen tai nivelvaiheen koulutuksen päättänyt oppivelvollinen ei ole oppivelvollisuuden tarkistuspäivää, jonka Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää vuosittain, mennessä aloittanut oppivelvollisuuskoulutuksessa
2. Kuukauden kuluttua opintojen päättymisestä, jos opinnot päättyneet muulloin kuin kevätlukukauden lopussa
3. Oppivelvollinen keskeyttää opinnot ja ei ole aloittanut uusia opintoja
4. Koulutuksen järjestäjä tehnyt päätöksen oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä toistaiseksi

Asuinkunnan uutena tehtävänä oppivelvollisuuslain mukaisesti on nuoren kokonaistilanteen ja tuen tarpeen selvittäminen yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa. Nuorta ohjataan hakeutumaan soveltuvaan koulutukseen, tarvittaessa muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin (sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, nuorisotoimen palvelut, kuntoutuspalvelut). Tarvittaessa nuorta ohjataan hakemaan oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä, mikäli hän ei ole koulunkäyntikuntoinen. Päätöksen oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä (7 §) tekee asuinkunta. Asuinkunta tekee myös päätöksen tarvittaessa opiskelupaikan osoittamisesta (15 §).

Tosiasiallinen asuinkunta on yleensä väestörekisterin mukainen kotikunta. Se kuitenkin voi jossain tilanteissa olla myös joku muu esim. oppilaitokselle ilmoitettu osoite tai muu ilmoitettu asuinpaikkatieto. Ratkaisevaa on se, missä aikoo opintojen keskeytymisen jälkeen asua. Jos ilmoitus on tehty ns. "väärälle" kunnalle, on ilmoituksen saaneen kunnan siirrettävä tieto toimivaltaiselle kunnalle (kotikunta, jos ei muuta tietoa).

Ohjaus- ja valvontavastuussa olevalla opetuksen/koulutuksen järjestäjällä ja kunnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada oppivelvollisuuslaissa säädettyjen tehtäviensä toteuttamiseksi välttämättömät tiedot toiselta opetuksen/koulutuksen järjestäjältä tai kunnalta (23§)

- oppivelvollisen hakeutumisesta
- opiskelupaikan saamisesta ja vastaanottamisesta
- opintojen aloittamisesta ja keskeyttämisestä sekä oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä

Terveydentilaan liittyvissä asioissa tietojen saanti tapahtuu oppivelvolliselta itseltään tai hänen huoltajalta. Kun oppivelvollinen on ilman opiskelupaikkaa, hän ei ole oppilas-tai opiskeluhuollon piirissä.

Oppivelvollisella on oikeus keskeyttää hakemuksella oppivelvollisuuden suorittaminen

1. määrääjäksi oppivelvollisuuden suorittamisen estävän pitkäaikaisen sairauden tai vamman vuoksi
2. äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan ajaksi (käytännössä vanhempainrahakausi)
3. vähintään kuukauden kestävän tilapäisen ulkomailla oleskelun ajaksi, jos oppivelvollinen osallistuu oppivelvollisuuden suorittamista vastaavaan koulutukseen ulkomailla tai hänen muutoin voidaan katsoa suorittavan oppivelvollisuutta ulkomailla oleskelun aikana
4. oppivelvollisuuden suorittamisen estävän elämäntilanteeseen liittyvän muun painavan syyn vuoksi

Oppivelvollisuuden suorittaminen voidaan keskeyttää toistaiseksi, jos 1. kohdassa tarkoitettu este on luonteeltaan pysyvä. Ennen päätöksen tekemistä tulee selvittää, onko oppivelvollisuuden suorittaminen 1. ja 4. kohdassa (sairaus/vamma, vaikea elämäntilanne) tarkoitetuissa tilanteissa mahdollista yksilöllisten valintojen, yksilöllistämisen, välttämättömien tukitoimien tai kohtuullisten mukautusten avulla. Keskeyttämisperusteet koskevat kaikkea oppivelvollisuuskoulutusta, myös perusopetusta. Päätös oppivelvollisuuden keskeyttämisestä tehdään hakemuksesta ja tehtävästä päätöksestä on oikeus tehdä oikaisuvaatimus AVI:lle 14 pv kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tarvittaessa oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä on valitusoikeus hallinto-oikeuteen.

Asuinkunnan on tehtävä päätös opiskelupaikan osoittamisesta kahden kuukauden kuluttua ilmoituksen saapumisesta. Oppivelvollista ja hänen huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa sekä koulutuksen järjestäjää, jonka opiskelijaksi oppivelvollinen ollaan osoittamassa, on kuultava ennen asian ratkaisemista. Opiskelupaikan osoittamista koskeva päätös on annettava tiedoksi oppivelvolliselle ja hänen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalle sekä koulutuksen järjestäjälle.

Oppivelvollisen on aloitettava opinnot hänelle osoitetussa opiskelupaikassa viipymättä. Opiskelupaikan osoittamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön vailla lainvoimaa olevana. Tehtävään päätökseen opiskelupaikan osoittamisesta on Muutoksenhakuoikeus. Oikaisuvaatimus tehdään AVI:lle 14 pv kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä on valitusoikeus hallinto-oikeuteen.

Opiskelupaikka osoitetaan lähimmästä soveltuvasta oppilaitoksesta, voi olla myös toisen kunnan alueella. Asuinkunnalla ei ole koulutuksen järjestämis- tai hankintavelvollisuutta. Opiskelupaikan osoittamisessa tulee ottaa huomioon alueen koulutustarjonta, oppivelvollisen kodin ja oppilaitoksen välinen etäisyys ja kulkuyhteydet, erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen tarve, oppivelvollisen henkilökohtaiset toiveet sekä perusopetuksen opetuskieli tai henkilökohtaiset toiveet ja valmiudet.

Opetushallituksen yleisesti vastaamaan Oppivelvollisuusrekisteriin tallennettuja tietoja käytetään oppivelvollisuuslaissa säädetyn ohjaus- ja valvontavastuun sekä maksuttoman koulutuksen toteuttamiseen. Se sisältää tiedot henkilön oppivelvollisuuden suorittamisen alkamisesta, keskeyttämisestä ja päättymisestä, tiedon oppivelvollisuuslaissa säädetyllä tavalla ohjaus- ja valvontavastuussa olevasta tahosta. Koulutuksen

järjestäjän on tallennettava tieto jos oppivelvollisuus alkaa muulloin kuin 7-vuotiaana sekä tieto (asuin)kunnasta, jolle on tehty ilmoitus oppivelvollisesta.

Oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvä tehtävä- ja vastuujako Rautjärvellä

Oppivelvollisuuslaissa ei määritellä, mikä taho asuinkunnassa vastaa oppivelvollisuuslaissa tarkoitetuista ohjaus- ja valvontatehtävistä. Rautjärven kunnassa oppivelvollisuuden laajenemiseen liittyvät velvollisuudet on suunniteltu järjestettävän seuraavasti:

17.5.2021 § kunnanvaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä on määritelty

Hyvinvointilautakunta

- vastata oppivelvollisuuteen liittyvän ohjaus- ja valvontavastuun järjestämisestä
- tutkintapyynnön tekemisestä huoltajan oppivelvollisen valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä

Hyvinvointipalvelujen toimialajohtaja päättää

- oppivelvollisuuden keskeyttämisestä
- majoitus- ja matkakorvausten myöntämisestä oppivelvolliselle sekä maksuttomuuden laajuudesta ja pidentämisestä
- opiskelupaikan osoittamisesta oppivelvolliselle.

Asuinkunnan vastuut:

- muissa kunnissa 2. asteella ja nivelvaiheen koulutuksessa opiskelevien, rautjärveläisten oppivelvollisten valvonta
- oppivelvollisuuden keskeyttäneiden ohjaus: nuoriso-ohjaaja, etsivä nuorisotyöntekijä
- huoltajan anomus oppivelvollisuuden keskeyttämisestä: hyvinvointijohtaja
- tutkintapyynnön tekeminen huoltajan oppivelvollisen valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä: hyvinvointilautakunta

Simpeleen koulun ja Rautjärven lukion rehtori

vastaa

- koulun oppilaiden oppivelvollisen hakeutumisvelvollisuuden valvonnasta.

päättää

- -perusopetuksen ja lukion oppilaan laajennetun oppivelvollisuuden keskeyttämisestä
- peruskoulun ja lukion laajennetun oppivelvollisuuden oppilaan majoitus- ja matkakorvausten myöntämisestä oppivelvolliselle sekä maksuttomuuden laajuudesta ja pidentämisestä.

Koulutuksen järjestäjänä:

- vastaa Simpeleen koulun oppilaiden ja Rautjärven lukion opiskelijoiden ohjauksesta ja seurannasta

Perusopetuksessa:

- opintojen edistymisen seuranta: luokanohjaaja
- perusopetuksesta toisen asteen tai nivelvaiheen koulutukseen hakeutumisen seuranta: opinto-ohjaaja

- toisen asteen tai nivelvaiheen koulutuksen opiskelupaikan saamisen, vastaanottamisen ja aloittamisen seuranta: opinto-ohjaaja
- huoltajan anomus oppivelvollisuuden keskeyttämisestä: rehtori (selitys: huoltaja voi anoa lupaa keskeyttämiseen 9.luokan lopussa ennen 2.asteen opintoihin siirtymistä)
- ilman opiskelupaikkaa jääneiden oppivelvollisten ohjaus: opinto-ohjaaja ja etsivä nuorisotyöntekijä

Rautjärven lukio

- laajennetun oppivelvollisuuden ja maksuttomuuden piiriin kuulumisen tarkistaminen: rehtori
- oppivelvollisuuden pidentämisestä päättäminen: rehtori
- opintojen edistymisen seuranta: ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja
- huoltajan anomus oppivelvollisuuden keskeyttämisestä: rehtori
- opinnot keskeyttävän opiskelijan ohjaus: opinto-ohjaaja, etsivä nuorisotyöntekijä
- valmistuneen opiskelijan jälkiohjaus: opinto-ohjaaja, etsivä nuorisotyöntekijä

Esittelijä	Hyvinvointijohtaja Nevalainen Virpi
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta hyväksyy oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanon Rautjärven kunnassa esitetyn suunnitelman mukaisesti.
Päätös	Hyväksyttiin.